דברי אמת — עקב

ברוך תהיה מכל העמים דפרשנו עד יעבור עמך ה' כו' עובר לישנא דאקדומי עד לשון עולם יעבור פי' יקדים עמך להרחמים והקדושה וזה ה'. עד יעבור יקדים עם זו גי' י"ג שיש להם כינס לצדיקים וזה קנית כי הם כמו קן לו יתב'. וזה ברוך תהיה מכל העמים פי' עיקר שפע תבוא לך רק התמצית לכל העמים כן הוא אם עושים רצונו של מקום. לא יהיה בך עקר כו' פירשו במדרש לא תהיה תפלתך עקורה. נראה שדקדקו לשון בך פירשו כ"ב אותיות הוא התפלה (ולפי האר"י ז"ל לחדש תורה ג"כ יפרש כן כ"ב אותיות התורה) ויש לדקדק לשון עקר ועקרה. נראה כי יש תפלות לצורך נשמה ולצורך הגוף וזה נקרא נוקבא שרוצה לקבל משא"כ צורך הנשמה ועבודת הבורא להשפיע נחת רוח לפניו ית' וזה עקר ועקרה. ובבהמתך כי אם דעתו שפלה עליו תפלתו נשמעת ובשעת גשמיות איתא פן תאכל ושבעת כו' ורם לבבך. וזה הבטחה ובבהמתך כשתהיה עוסק בבהמיות ג"כ תהיה תפלתך רצויה כי תהיה דעתך שפלה עליך מפני רוממותו יתב':

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום כו'. לשון היום פרשנו' דהנה [כתיב] כי הוא אלקינו ואנחנו עם מרעיתו כו' עם מרעיתו הוא שאיתא ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים הוא הנחת רוח שיש לו יתב'. ופשוט נמי צאן מרעיתו שהוא ית' רועה וזן אותנו. וצאן ידו היום כו' דהנה ידוע שולחן בצפון פרשנו כמה פעמים דהנה שורש המצאת עולמות הוא להטיב לברואיו ולהשפיע כי חפץ חסד הוא ואם היה רוצה ית' להשפיע בלא צמצום אי אפשר לקבל ולא היה בא הרצון מכח אל הפועל הוצרך ית' לצמצם. והנה הצמצום הוא שורש הדין היפך חסד אך הוא טפל לחסד. סיוע לחסד ומזה יכולין לפעול להמתיק הדינין בשורשם שהוא לצורך חסד כן גם למטה יבוא הדין רק על שונאי ישראל לצורך קיום העיקר הם ישראל כמו בשורש הגבורות הוא רק לצורך העיקר הוא החסד ומזה השורש בא פרנסה כי' העיקר הוא לעבודת שמים כמו שאמרו חז"ל כל מה שברא לא ברא אלא לכבודו וכדכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כי הכל א' הוא ע"י זה יהיה השפעתו לנשמות טובה שלימה בלא נהמא דכסופא וזה הו' תורה וחכמה אעפ"כ טוב לזה עושר לעובדו מתוך הרחבת הלב כי שמעתתא בעי צילותא וגם הוא כבוד שמים להיות טוב ליראי אלקים גם בזה [העולם] וכמו שאמרו רז"ל הנוי והכח והעושר נאה לצדיקים כו' והוא כמו הגבורות שהוא רק לצורך חסד כנ"ל ושולחן בצפון מהאי טעמא כי הוא טפל להעיקר כמו שמאל שמסייע לימין כי ימין הוא העיקר בערך זה נקרא למעלה ימין ושמאל העיקר והטפל. והנה התשובה ג"כ אינה העיקר כ"א אם יחטא צריך תשובה לקיום העולם. והנה מי שחוזר בתשובה משורש זה בא לו עושר. וזה מרעיתו וצאן לשון עושר כמו עשתרות שמעשרות את בעליהן. ידו פירוש שמאל כנ"ל וכמו שכתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים פי' ידי שמאל וזה וצאן ידו היום אם בקולו תשמעו פי' אם תשובו שלא הייתם טובים ומהיום תהיו טובים. וזה י"ל כל המצוה כו' היום תשמרון לעשות פי' הגם שלא הייתם טובים עד היום. למען תחיין פי' תהיו טובים ורביתם שבא ג"כ משורש זה כי צריך חמוס לסייע לפרות ולרבות ובאתם וירשתם את הארץ הטובה הוא עושר:

כי ה' אלהיך מביאך כו' הפסוק בפ"ע י"ל. דהנה פרשנו הפסוק הנ"ל כל המצוה כו' דיש שני מדרגות א' צדיק המקיים התורה כפשוטה ויש א' מאהבתו להבורא ב"ה כבן לאב מצפה לעשות רצונו ע"כ מקיים התורה ומצותיה כי זה ודאי רצונו וכמו א"א ע"ה השיג מאהבתו ודביקותו בהבורא ב"ה לעשות רצונו קיים כל התורה כידוע ונ"מ בין שני המדריגות כי מאהבתו יתב' לפעמים משנה לפי אשר נראה לו וזה מקרי הוראת שעה וכמו שפי' הברבנאל שאליהו שהקריב בבמה בשעת איסור הבמות לא היה ע"פ הדיבור ע"כ הוצרך להתפלל לענות לו באש. כ"א שהיה נראה לו לכבוד שמים מותר לעבור על איזה מצוה וזה היא עבירה לשמה. משא"כ מדריגה שניה שאינו עובר מה שכתוב לא כן הוא. ועוד נ"מ כי מדריגה ראשונה הוא כאין בדעתו לפני הבורא ב"ה כי זוכר בו ומשיג רוממותו יתב' ונוראותיו משא"כ מדרגה שניה כידוע. וזה פרשנו על אין בין י"ט לשבת כי צדיק נקרא טוב כדכתיב אמרו צדיק כי טוב ויום הוא תורה אור יום ושבת נקר' הדבוק בהבורא ב"ה ומדבק עצמו בו יתב' מתתא לעילא לשון שבת משיב נפשו למעלה לשורשה וזה אין הוא בין י"ט לשבת זה הוא אין בדעתו ולא זה. וזה כל המצוה אשר אנכי כו'. כי [יש] דיקדוק מתחיל לשון יחיד ומסיים לשון

רבים אך לפי דברינו נכון כי מדרגת הדביקות אין נמצא כ"כ כ"א ביחידי סגולה וכדאיתא בחובת הלבבות אך צריך העולם לציית אותו צדיק. וזה אשר אנכי פי' דביקות כי אני הוא יראה כמו גבור אומר אני אני הוא מי עוד והכ' שבאנכי הוא [מרומז] על כתר כמלך שמוכתר רואים גדולתו גם שהוא טוב ולא יענש. מגדולתו מתביישים וזה יראת רוממות הוא אהבה ודביקות וזה אשר אנכי מצוך היום כי יש עתים שצריך להתנהג באופן אחר כמו הוראת שעה כנ"ל וזה לשון יחיד קאי על יחידי סגולה תשמרון העולם לעשות למען תחיון כי ע"י שתהיה אחדות עם אותו צדיק והוא בעיניו כאין כנ"ל יש לו כח להמשיך ממזל עליון הידוע בני חיי ומזוני כמבואר כמה פעמים בשם הרב רבי בעריש מראוונא ז"ל אין מזל לישראל מי שהוא בדעתו אין. וזה למען תחיון הוא חיי ורביתם הוא בני ובאתם כו' הוא מזוני. וזה כי ה' אלקיך כ"י ר"ת כנסת ישראל אם מתכנסים להצדיק הגדול הנקרא ישראל אשר בך אתפאר שאין מתפאר עצמו בדעתו כלל כ"א את הבור' ב"ה עי"ז ה' אלקיך מביאך כו'. ארץ טובה דהנה כמו בגשמיות יש ארץ ושמים הארץ מקבל משווים למטר השמים תשתה מים נקרא ארץ המקבלת בשביל התבואה. כן ברוחניות יש ארץ החיים ארץ ממנה יצא לחם של תורה הוא היראה והקדושה וזה ארץ טובה כמו שאנו אומרים לטובה ולברכה י"ל נמי כן לעורר מ"ן בעבודת שמים שלנו כי נקר' טוב משפיע והשפעה כביכול שאנו משפיעים נחת רוח לפניו יתב' בעשות רצונו שגורמים השפעות טובות כרצונו להטיב נקרא טובה וברכה השפעה מעילא לתתא וזה ארץ טובה ורחבה לעורר מ"ן גם במחשבות טובות כי הדיבורים ומעשים מצומצמים משא"כ מחשבה ברגע א' יכול לחשוב כל העולם כולו ע"כ נקר' רחובות. וזה ורחבה קאי על ארץ הנ"ל. ארץ נחלי מים הוא שורש התשובה מחילת עונות שהיא יתב' מנקה לשבים גורם להשפיע ית' ממקור הרצון להטיב הנקרא נוצר חסד שמצר ומצפה לעשית חסד ודוק. וזה ארץ נחלי מים כי זה המזל שנוזל משם חסדים הנקראים מים בני חיי ומזוני שורש כל טוב ומכ"ש להוסיף כי הם הוא יש מאין. עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר עינות הוא טובות כמעין הנובע מים חיים (כי הכל נקרא חיים כמבואר כמה פעמים) ותהומות הוא חושך על שונאי ישראל. וזה יוצאים בבקעה לשון ונבקיענה אלינו לאותם שמסכימים עם האמת עינות [עליהם כנ"ל] ובהר לשון קשה שהם רק יצה"ר שנקרא הר תהומות עליהם ויהיה שלום על ישראל:

[עוד לפסוק זה] כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה כו' לשון כי בלא המשך למעלה כי כל פסוק אפשר לפרשו בעצמו. י"ל דהנה בה"מק נחרב בשביל שנאת חנם: [ע"כ] צריך היפך אהבה וריעות. וזה כי ר"ת כנסת ישראל להיות אחדות בישראל ע"י [זה] ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה כו':

וי"ל עוד דהנה יש בני אדם אם נותן לו ה' ית' טובות עוה"ז אינו מכיר טובה לה' שהוא נתן לו משא"כ מי שיודע בטובתו שהוא מן השמים גורם אפילו גם זה שתתמיד לו הטובה ולהטיב יותר (לפ"ז י"ל הודו לה' כי טוב ע"י זה כי לעולם חסדו ולא תפסוק) וזה כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה שאתה יודע זה ע"י זה הוא ארץ נחלי מים הוא חסדים יוצאים בבקעה ובהר פי' כן בעת רצון כמו בקעה שוה כמו ונבקיענה אלינו ובהר אפי' בשעת שקשה כמו הר כמה קשה אפי' כן לך יהיה נובע כל טוב כמו עינות ותהומות:

בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי כו' אינו [מובן] לשון עד היום הזה כי אינו נוהג בגלות כן שמעתי להקשות וי"ל לפי ענינינו. דהנה איתא בזמן שהקול קול יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו ומה יעשו אם לא יניח הקול יעקב צריך לומר זה אין לו כח. כי הקב"ה עוזר לזה שלא לבלבל והנה איתא על עקבות משיחא והאמת תהיה נעדרת פי' תעשה לה עדרים עדרים והולכת לה פי' יתחברו אנשי האמת לעצמם כמו עדרים לילך מחיל אל חיל. וזה י"ל בעת ההיא לשון נוקבא עת הפחותה היא עקבות משיחא הבדיל ה' פי' מתוך ההמון את שבט לשון ממשלה לוי לשון דביקות והתחברות ביניהם ודביקות בבורא ב"ה להיות הממשלה גם בזה שלא יוכל שום ברי' לבלבל מזה כדי לשאת את ארון ה' להעלותו פי' לגרום קירוב הגאולה ולעמוד לפני ה' פי' להתפלל בטוב כדאיתא אין עמידה אלא תפלה לשרתו פי' לעשות יחודים א"נ לשון שירה לזמר לפניו שירות ותשבחות ולברך בשמו עד היום הזה שנשיג היום שנאמר זה ה' קוינו לו כו':